

Pugeu la biga
mestra, fusters

Seymour:
una introducció

J. D. SALINGER

labutxaca

J.D. Salinger

Pugeu la biga mestra,
fusters
Seymour:
una introducció

Traducció d'Antoni Pigrau
i de Manuel de Pedrolo

Edicions 62
Barcelona

Títol original: *Raise High the Roof Beam, Carpenters / Seymour: an Introduction.*

© J.D. Salinger, 1955, 1959

© J.D. Salinger renovat 1983, 1987

Drets en català negociats a través de

J.D. Salinger Literary Trust through International Editors' Co., Agència Literària,
Còrsega 288, 1er 2a, 08008 Barcelona, España (IECO)

La primera edició en català d'aquesta obra es va publicar
a Edicions 62 l'any 1996

Primera edició en aquest segell: març del 2019

© de la traducció de *Pugueu la biga mestra, fusters:*

Antoni Pigrau i Rodríguez, 1971

© de la traducció de *Seymour: una introducció:*

Manuel de Pedrolo, 1971

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

DIPÒSIT LEGAL: B. 2.814-2019

ISBN: 978-84-17420-41-3

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos
Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

Una nit, ara fa uns vint anys, durant una passa de galteres a la nostra enorme família, la més petita de les meves germanes, Franny, va ser traslladada, amb el seu bressol, a la cambra palesament lliure de gèrmens que jo compartia amb Seymour, el més gran dels meus germans. Jo tenia quinze anys; Seymour, disset. Cap a les dues de la matinada, em van despertar els plors de la meva companya de cambra. Per espai d'uns minuts em vaig quedar immòbil, en posició neutral, escoltant els seus brams, fins que vaig sentir, o notar, que Seymour s'agitava al llit del meu costat. En aquells dies teníem una llanterna elèctrica a la taula de nit que hi havia entre nosaltres, per a una emergència que, que jo recordi, mai no s'havia esdevingut. Seymour l'encengué i saltà del llit.

—La mare va dir que deixava el biberó vora l'estufa —li vaig indicar.

—Ja l'hi he donat fa una estona —contestà Seymour—. No és pas gana el que té.

S'enfonsà dins la fosca, cap a la llibreria, i projectà lentament la llum de la llanterna amunt i avall dels volums. Em vaig incorporar.

—Què vols fer? —vaig preguntar.

—He pensat que potser li podria llegir alguna cosa —contestà Seymour, mentre agafava un llibre.

—Per l'amor de Déu, si només té deu mesos! —vaig exclamar.

—Ja ho sé —digué Seymour—, però les criatures tenen orelles, i hi senten.

La història que Seymour va llegir aquella nit a Franny, a la llum de la llanterna, era una de les seves preferides, un conte taoista. Avui, Franny encara jura que recorda haver-lo escoltat dels seus llavis:

«El duc Mu de Txin digué a Po Lo:

»—La vostra edat és avançada. ¿Hi ha algú de la vostra família que pugui servir-me, al vostre lloc, per a proporcionar-me cavalls?

»Po Lo contestà:

»—Un bon cavall pot ser escollit per la seva aparença, per la seva estampa, però el cavall excepcional —el que no aixeca pols ni deixa traces— és una cosa que s'esvaeix, una cosa fugissera, lleugera com l'aire fi. El talent dels meus fills no arriba tan amunt. Poden conèixer un bon cavall quan en veuen un, però no són capaços de distingir un cavall excepcional. Tinc un amic, però, un tal Txiufang Kao, un petit marxant de llenya i hortalisses, que, en coses de cavalls, no m'és pas inferior. Us prego que el crideu.

»Així ho féu el duc Mu, i tot seguit l'envià a cercar un corser. Al cap de tres mesos, l'home tornà amb la nova d'haver-ne trobat un.

»—Ara és a Xatx'iu —digué.

»—Quina mena de cavall és? —preguntà el duc.

»—Ah... Una euga grisa —fou la resposta, però quan l'animal va ser recollit es va veure que era un semental negre com el carbó.

»El duc, molt disgustat, va enviar a cercar Po Lo.

»—Aquest amic vostre —li digué—, a qui vaig encarregar de cercar un cavall, no sap què s'empatolla. Ni tan sols sap distingir el color o el sexe d'una bèstia! Com dimoni pot, doncs, entendre en cavalls?

»Po Lo deixà anar un sospir de satisfacció.

»—De debò, ha arribat tan lluny? —exclamà—. Llavors val deu mil vegades més que jo. No hi ha comparació entre nosaltres. Kao només veu pels ulls de l'esperit. Es concentra tant en l'essencial que oblida els detalls sense importància. Profundament interessat en les qualitats internes,

passa per alt les externes. Veu el que vol veure, i no pas allò que no vol veure. Mira les coses que ha de mirar, i menysprea les que no cal mirar. Kao és tan bon jutge, en matèria de cavalls, que mereixeria jutjar coses millors que cavalls.

»Quan el cavall arribà, va resultar, en efecte, un animal excepcional.»

He reproduït aquest conte aquí no perquè acostumi de desviar-me fins al punt de recomanar un bon prosista pacificador als pares o als germans grans de les criatures de deu mesos, sinó per una altra raó molt diferent. Això que segueix a continuació és el relat del que passà un dia de boda. Va ser l'any 1942. Jo estic inclòs en la narració, que té de tot: començament, fi i moralitat. Llàstima que, per ser coneixedor del fet, em cregui obligat a mencionar que el nuvi, ara, el 1955, ja no pertany al món dels vius. Es va suïcidar el 1948, durant unes vacances que passava a Florida amb la seva dona... De fet, però, on vull arribar realment és aquí: des que el nuvi va desaparèixer del mapa, no he pogut trobar ningú per poder-lo enviar a cercar cavalls en lloc d'ell.

A últims de maig del 1942, la progenitura —set en total— de Les i Bessie (Gallagher) Glass, artistes errants de varietats, retirats, coneguts per Pantages Circuit, fou llançada, per dir-ho d'alguna manera, arreu dels Estats Units. Jo, per començar, el segon dels més grans, era a l'hospital militar de Fort Benning, Geòrgia, amb una pleuresia —un regalet, conseqüència de tretze setmanes d'entrenament bàsic d'infanteria. Els bessons, Walt i Waker, havien estat separats un any abans. Waker es trobava en un campament d'objectors de consciència, a Maryland, i Walt era en algun lloc del Pacífic —o camí d'allà— amb una unitat d'artilleria de campanya. (No he estat mai completament segur d'on era Walt just en aquell moment. Mai no li havia agradat d'escriure cartes i, a més, ens n'arribà molt poca informació personal —gairebé gens— després de la seva mort. Morí en un inexplicable i absurd accident militar al

Japó, quan s'acabava la tardor del 1945.) La meva germana gran, Boo Boo, situada, cronològicament, entre els bessons i jo, era alferes de les Waves,* i estava destinada, amb un peu a l'estrep, en una base de Brooklyn. Tota aquella primavera, i l'estiu que la seguí, es va estar al petit apartament que el meu germà Seymour i jo teníem a Nova York i que havíem deixat pràcticament després de la nostra incorporació.

Els dos plançons més joves de la família, Zooey (mascle) i Franny (femella), eren amb els seus pares a Los Angeles, on l'autor dels meus dies malvenia el seu talent a uns estudis de cinema. Zooey tenia tretze anys, i Franny vuit. Apareixien cada setmana en un programa radiofònic infantil de preguntes i respostes, anomenat, potser amb maliciosa i típica ironia tota americana, «És una criatura llesta». Puc ben dir que, durant anys, no hi hagué setmana en què algun element infantil de la nostra família no fos llogat com a «invitat» a «És una criatura llesta». Seymour i jo vam ser els primers a figurar a l'emissió. Era l'any 1927, i teníem, respectivament, deu i vuit anys. Llavors, el programa era transmès des d'una de les sales destinades a convencions del vell Murray Hill Hotel. Tots nosaltres set, de Seymour fins a Franny, preniem part al programa sota pseudònims. Cosa que pot semblar altament anòmala si es considera que som fills d'artistes de varietats, una secta que no sol sentir antipatia per la publicitat, però la meva mare havia llegit una vegada un article, en una revista, sobre les creus que han de dur les criatures professionals —la seva separació de la societat normal i, suposadament, desitjable—, i quedà tan convençuda que mai, mai més, no cedí en aquest terreny. (No és ara el moment de discutir la qüestió de si la majoria de les criatures «professionals» —o totes— haurien de ser posades fora de la llei, compadides, o executades sense pietat com a pertorbadores de la pau. Ara només mencionaré, de passada, que els nostres ingressos conjunts, procedents d'«És una criatura llesta», van fer passar sis de nosaltres per la universitat, i ara ho estan fent amb el setè.)

* Waves: *Women Accepted for Voluntary Emergency Service*: Dones Acceptades per a Servei d'Emergència Voluntari, una branca de la Reserva Naval dels Estats Units. (N. del T.)

El més gran dels nostres germans, Seymour —de qui penso parlar aquí més que de cap altre—, era caporal d'allò que, el 1942, encara s'anomenava Air Corps. Estava destinat en una base de B-17 a Califòrnia, on crec recordar que prestava els seus serveis a les oficines de la companyia. Podria afegir, no del tot entre parèntesis, que era l'escriptor de cartes menys prolífic de tota la família. Si me'n va escriure cinc durant la seva vida, ja va fer prou.

El matí del 22 o el 23 de maig (mai ningú de la nostra família no ha datat cap escrit), una carta de la meva germana Boo Boo va ser deixada al peu del meu llit, a l'hospital militar de Fort Benning, mentre m'embolicaven el tòrax amb esparadrap a l'altura del diafragma (pràctica mèdica corrent en els pacients de pleuresia, segurament per evitar que es facin a trossos quan tussen). Després de passar per aquesta prova vaig llegir la carta de Boo Boo. Encara la tinc. Heus-la aquí, literalment:

«Estimat Buddy,

»Estic fent les maletes amb unes presses terribles. No t'estranyi, doncs, que aquesta carta sigui curta, encara que substanciosa. L'almirall Pessiga-Culs ha decidit que hem de sortir pitant cap a terres estranyes en pro de l'esforç per la guerra, i també ha decidit d'endur-se la seva secretària si sé comportar-me com cal. Tot això em posa malalta. A part el cas de Seymour, això significa barraques Quonset* en bases aèries glaçades i aguantar els atreviments dels nostres jovenívols lluitadors, i aquesta mena de bosses de paper per a quan tens ganes de vomitar a l'avió. Però la cosa més important és aquesta: Seymour es casa. Sí, *es casa*. Per tant, presta'm atenció, si us plau. No podré ser aquí. Mentre duri aquesta excursió —de sis setmanes a dos mesos— em trobaré en qualsevol lloc del món. He conegut la noia. Per a mi és una nul·litat, però terriblement bonica. No puc afirmar que sigui realment una nul·litat. Vull dir que a penes va obrir la boca, la nit que la vaig conèixer. Encara que no estigui bé, et diré que no es va moure de la

* Quonset: Tipus de barraca o cobert prefabricat, format, essencialment, per una teulada de planxa ondulada semicircular, aïllada amb fibra de fusta. (N. del T.)

cadira i que no feia sinó fumar i riure. No sé res de les circumstàncies d'aquest enamorament, a part que, segons sembla, es van conèixer quan Seymour estava destinat a Monmouth, l'hivern passat. La seva mare és el sùmmum. Fica el nas en totes les arts i va a veure un junguà dos dies per setmana (em va preguntar dues vegades, la nit que me la van presentar, si m'havien psicoanalitzat mai). També em va dir que li agradaria que Seymour "es relacionés" amb més gent. Sense acabar de respirar, em va fer saber que està molt d'ell, etc., etc., i que no va deixar mai d'escoltar-lo, durant els anys que va sortir a la ràdio. Com pots veure, en sé ben poca cosa, però el que sí sé de debò és que vull que vagis a la boda. Mai no et perdonaré que no hi vagis. No ho dic de broma. El pare i la mare no poden venir aquí des de la costa. Franny té el xarampió, per si fos poc. Potser la vas sentir, la setmana passada? Va dedicar una bona estona a explicar, meravellosament, com solia volar al voltant de la cambra quan tenia quatre anys i no hi havia ningú a casa. El nou presentador és pitjor que Grant, el locutor que hi havia abans... si és possible. Fins i tot pitjor que Sullivan, als vells temps. Digué que segurament Franny ho havia somiat, que volava. La nena va mantenir la seva posició com un àngel. Va dir que sabia que volava de debò perquè, quan baixava, sempre tenia pols als dits d'haver tocat les bombetes de la llum. L'enyoro. A tu també. Sigui com sigui, no has de faltar a la boda. Vés-hi sense permís, si cal, però vés-hi. T'ho demano. És a les tres del quatre de juny. Una boda no gens sectària, emancipada, a casa de l'àvia d'ella, al carrer 63. Els casarà algun jutge. No sé el número de la casa, però és exactament dues portes més avall d'on Carl i Amy vivien tan luxosament. Telegrafiaré a Walt, però em penso que ja deu haver sortit embarcat. Fes-me el favor d'anar-hi, Buddy. Seymour no pesa més que un gat, pobre xicot, i es quedava mirant encantat, d'aquella manera que no et deixa parlar. Potser tot anirà bé, però odio aquest 1942. Em penso que l'odiaré mentre visqui. Fins a la tornada. T'abraça,

Boo Boo.»

Un parell de dies després d'haver rebut la carta, vaig ser llicenciat de l'hospital, protegit —diguem-ho així— per

tres metres d'espardrap al voltant dels ronyons. Llavors començà una dura campanya d'una setmana per obtenir permís per a assistir a la boda. Finalment, vaig aconseguir-lo congraciant-me laboriosament el comandant de la meua companyia, un home enamorat dels llibres segons pròpia confessió, l'autor preferit del qual, per pura xamba, resultà ser també el meu: L. Manning Vines; a més de Hinds. Tot i aquest lligam espiritual entre nosaltres, el màxim que vaig poder treure'n va ser un passi per a tres dies, que em donaria, en el millor dels casos, el temps just d'anar a Nova York en tren, veure el casament, engolir el sopar a qual-sevol lloc i tornar després, amarat de suor, a Geòrgia.

El 1942, tots els vagons de passatgers només eren nominalment ventilats, que jo recordi, plens de policia militar, i amb olor de suc de taronja, llet i whisky de sègol. Vaig passar la nit tossint i llegint un exemplar d'«Ace Comics» que em van deixar. Quan el tren entrà a l'estació de Nova York —a les dues i deu minuts de la tarda— la tos m'havia baldat. Em sentia exhaust, suat i masegat, i l'espardrap em feia una picor de mil dimonis. A Nova York feia una calor indescriptible. No vaig tenir temps d'anar de primer al meu apartament. Vaig deixar, doncs, el meu equipatge, que consistia en un sarró de lona amb cremallera —que semblava inflat de tan atapeït— en un d'aquests compartiments d'acer a Penn Station. Per acabar d'amenitzar la situació, mentre anava d'una banda a l'altra buscant un taxi buit, un sots-tinent del cos de transmissions, que, pel que es veu, m'havia descuidat de saludar en travessar la Setena Avinguda, es va treure de sobte una ploma estilogràfica i va escriure el meu nom, número de matrícula militar i adreça, mentre una colla de civils contemplaven l'escena com uns badocs.

Estava rendit quan, finalment, vaig poder agafar un taxi. Vaig donar al conductor l'explicació necessària perquè, almenys, em deixés prop de la casa on havien viscut Carl i Amy. Així que vam arribar al bloc de cases corresponent, vaig veure que la cosa resultava senzillíssima. Només s'havia de seguir la gentada. Fins hi havia un dossier de lona a la porta. Un moment després entrava en un enorme i vell casalot, on em va rebre una dona molt bonica,

amb uns cabells amb efluis de lavanda, que em preguntà si era amic de la núvia o del nuvi. Vaig dir que del nuvi.

—Molt bé —va dir—. Justament ara ens estàvem agrupant.

Rigué més del compte i m'invità a seure a la que semblava ser l'última cadira plegable que quedava lliure en una peça plena de gent. Al cap de tretze anys, ben poca cosa m'ha quedat a la memòria dels detalls físics d'aquella cambra. Fora del fet que era atapeïda i que hi feia una calor sufocant, només puc recordar dues coses: que un orgue sonava just darrera meu i que la dona que seia a la meua dreta es girà cap a mi i em xiuxiuejà a tall d'apuntador, però amb entusiasme:

—Sóc Helen Silsburn!

Per la col·locació dels seients vaig veure que no era la mare de la núvia, però, per no quedar malament, vaig riure gregàriament amb un esbós de reverència. Vaig estar a punt de dir qui era jo, però ella es posà discretament un dit sobre els llavis, i giràrem tots dos la mirada cap al nostre davant. Eren les tres, mica més, mica menys. Vaig tocar els ulls, amb un mínim d'atenció pel que em voltava, amb l'esperança que l'organista plegués de la música de circumstàncies i s'engués amb Lohengrin.

No tinc una noció gaire clara de com van transcórrer els següents cinc quarts d'hora, a part el fet capital que l'organista no s'engegà amb Lohengrin. Recordo un grapat de cares desconegudes que, dissimuladament, es giraven de tant en tant per veure qui tossia. També recordo que la dona de la meua dreta se'm tornà a dirigir per dir-me amb el mateix optimista xiuxiueig:

—Hi deu haver algun retard. Coneixeu el jutge Ranker? Té cara de sant.

Recordo igualment la música de l'orgue, virant, en cert moment, de manera peculiar, amb aire desesperat, de Bach a Rodgers and Hart. Em temo, però, que la màxima atenció del meu esperit fou dedicada tota l'estona, com el metge que vigila el seu pacient, a evitar els meus accessos de tos. Durant tot el temps que vaig estar en aquella cambra, vaig tenir la terrible sensació que estava a punt de vomitar sang o, en el millor dels casos, de trencar-me una costella, tot i la cotilla d'esperadrap que duia.

A un quart i cinc de cinc o, parlant clar, al cap d'una hora i vint minuts, temps que ja havia esgotat tota esperança raonable, la núvia per casar, el cap cot, amb la mare en un costat i el pare a l'altre, va ser menada cap a la porta de sortida i ajudada a baixar, amb delicadesa, un llarg tram d'esglaons de pedra, fins a la vorera. D'allà, va ser dipositada —gairebé passada de mà en mà— dins el primer dels cotxes de lloguer que, negres i llunts, s'esperaven davant la casa en doble aparcament. Fou un moment massa gràfic —un moment galdós—, i, tal com passa en tots els casos semblants, no li faltà el complement dels testimonis oculars en ple, puix que els invitats a la boda —i jo entre ells— estàvem discretament a l'aguait, per no dir amb uns ulls com unes taronges. No hi havia cap lenitiu per a l'espectacle, i el temps que feia no n'era responsable menor. El sol de juny era tan calent i lluminós que la imatge de la núvia, mentre baixava els graons de pedra gairebé com una invàlida, resultava molt més visible del que s'hauria desitjat.

Quan el cotxe de la núvia hagué desaparegut físicament de l'escena, la tensió a la vorera —especialment sota el dosser de lona, on jo havia estat dels primers a arribar— degenerà en allò que, si l'edifici hagués estat una església i ens haguéssim trobat en diumenge, hauria pogut ser pres per la dispersió confusa —i normal— d'una congregació de fidels. Llavors, tot d'una, es rebé la consigna —donada a conèixer amb èmfasi per l'oncle Al de la núvia— que els invitats al casament utilitzessin els cotxes que s'esperaven davant la casa; és a dir, tant si hi havia després recepció com no; tant si els plans havien canviat com no. Per bé que, al meu voltant, es reaccionà amb criteris de tota mena, l'oferiment fou rebut en general com un *beau geste*. No calia dir que els invitats no podrien disposar dels cotxes fins que un imponent escamot —que, segons es deia, eren els «parents pròxims» de la núvia— no hagués fet ús dels mitjans de transport necessaris per a desaparèixer de l'escena. Llavors, després d'un retard bastant misteriós, a causa, probablement, d'un embussament (durant el qual em vaig quedar clavat sobre el terreny que ocupava), els «parents pròxims» començaren el seu èxode, a raó de sis o set persones per cotxe com a màxim, o de tres o quatre com a

mínim. El nombre, vaig deduir, depenia de l'edat, de l'aspecte i de l'amplada del darrera dels primers que prenién possessió de cada vehicle.

De sobte, obeint la seca indicació d'un dels que marxaven, em vaig trobar apostat arran de la calçada, just a la boca del dosser de lona, ajudant la gent a pujar als cotxes.

La manera com vaig ser designat per a ocupar aquest càrrec mereix un comentari. Que jo sàpiga, l'anònim home d'acció de mitjana edat que m'havia escollit per a aquella feina no tenia la més petita sospita que jo era el germà del nuvi. Sembla, doncs, lògic que fos escollit per altres raons molt menys sentimentals. Érem el 1942. Jo tenia vint-i-tres anys, i m'acabaven de mobilitzar. No podia ser altra cosa que la meua edat, el meu uniforme caqui i el meu inequívoc aspecte de noi obedient el que havia decidit la meua elegibilitat com a porter.

No tenia solament vint-i-tres anys, sinó que els meus vint-i-tres anys s'ho ben necessitaven. Recordo d'haver carregat la gent dins els cotxes sense la més mínima competència. Feia aquesta feina amb el fingit aire de bona voluntat, de fals sentit del deure, tan propis dels cadets. Al cap de pocs minuts vaig tenir plena consciència que estava al servei d'una generació molt més vella, grassa i rabasuda que la meua, i em vaig prendre el meu paper d'agafador de braços i tancador de portes encara amb més sorna. Havia començat la meua actuació com un jove gegant tossidor, encara que excepcionalment destre i amb ganes de fer-se simpàtic —almenys així ho semblava. Però la calor d'aquella tarda era, entre altres coses, increïblement aclaparadora, i la compensació del meu esforç em semblà cada cop més migrada —per no dir inexistent. I així fou com, de sobte, tot i que el grup de «parents pròxims» tot just començava a minvar, vaig saltar dins un dels cotxes recentment carregats, just al moment en què arrencava. De l'empenta que jo duia, el meu cap donà una ben audible —potser merescuda— patacada al sostre del vehicle. Un dels ocupants del cotxe no era altre que Helen Silsburn, la meua xiuxiejadora veïna de cadira, que començà tot seguit a demostrar-me la seva incondicional simpatia. El meu cop de cap havia ressonat per tot el cotxe; era evident.

Però, als vint-i-tres anys, era d'aquesta mena de nois que responen a qualsevol dany públic de la seva persona, encara que es tracti d'una fractura de crani, amb una buidaria llada de subnormal. El cotxe anava de dret cap a ponent, com si volgués llançar-se al forn esbatanat que era el cel de la tarda que queia. Continua cap a l'oest fins que, passats dos blocs de cases, assolí Madison Avenue i girà de cop, quasi en angle recte, cap al nord. Em va fer l'efecte que l'anònima i palesa habilitat del conductor acabava de salvar-nos a tots de ser engolits per la terrible boca ardent del sol.

La conversa dins el cotxe, mentre travessàvem quatre o cinc carrers enllà de Madison Square, es limità a frases com «Us deixo prou lloc?» o «En ma vida no havia tingut tanta calor.»

Qui no havia tingut tanta calor en sa vida era, com havia deduït de la xerrameca que s'escoltava a la vorera abans de sortir el cotxe, la dama d'honor de la núvia. Era una noia fornida d'uns vint-i-quatre o vint-i-cinc anys, amb un vestit de setí rosa i una diadema de miosotis artificials. Els seus aires atlètics feien pensar que, potser dos o tres anys enrera, havia fet un bon paper en cultura física a la universitat. Tenia a la falda un ramet de gardènies que, a la seva mà, hauria pogut molt ben ser un baló de bàsquet desinflat. Seia al darrera del cotxe, premsada entre el seu marit i un vell esquifit amb jaqué i barret de copa, que duia un havà apagat als llavis. La senyora Silsburn i jo —amb els respectius genolls tocant-se lateralment, però decorosament— ocupàvem els seients plegables. Dues vegades, només per pura curiositat, vaig tombar-me a mirar el vell esquifit. Quan, abans de sortir, vaig ajudar a pujar la gent que ara anava amb mi, vaig sentir l'impuls momentani, abans d'obrir-li la porta, d'agafar-lo com un farcell i tirar-lo a dins per la finestra amb el vidre abaixat. Era una menudesa. Segur que no feia més de sis pams, i això sense ser un nan o un gnom. Tota l'estona mirava molt seriosament dret davant el seu nas. Quan li vaig dirigir la segona mirada, em vaig adonar que duia, a la solapa del jaqué, allò que, segons totes les aparences, podia anomenar-se una taca de salsa. També vaig observar que el seu barret de copa quedava a menys de mig pam del sostre del

cotxe... Amb tot, el que més em preocupà, durant aquells primers minuts del trajecte, fou el meu propi estat de salut. A més de la pleuresia i el nyanyo del cap, tenia l'hipocondríaca sensació que la meva gola estava sofrint una invasió d'estreptococs. Discretament cargolava la llengua enrera per explorar la part afectada. Recordo que estava mirant fixament davant meu, el clatell del conductor, que era un mapa en relleu format per cicatrius de furóncols, quan, tot d'una, la meva companya de seient em digué:

—No he tingut ocasió de preguntar-vos-ho dins la casa. Com està la vostra mare? Perquè sou Dickie Briganza, oi?

Al moment de rebre la pregunta, la meva llengua estava enrotllada cap enrera, explorant-me el vel del paladar. La vaig descabdel·lar, vaig empassar-me la saliva i em vaig girar cap a ella. Tenia uns cinquanta anys, era elegant i vestia amb gust. Llàstima que dugués un maquillatge massa espès... Vaig contestar que no, que no ho era.

Va cloure una mica els ulls i em digué que jo era igual que el fill de Cèlia Briganza. Sobretot, al voltant de la boca. Amb la meva expressió vaig tractar de fer-li veure que era una equivocació que tothom podia cometre. Després vaig continuar observant el clatell del conductor. Dins el cotxe, tots callaven. Vaig mirar per la finestra, per canviar d'escaena.

—Us agrada, l'exèrcit? —preguntà de sobte la senyora Silsburn, per dir alguna cosa.

Just en aquell moment m'agafà un accés de tos. Quan m'hagué passat, em vaig girar cap a ella amb tota la volenterositat al meu abast i li vaig dir que hi havia fet molts amics. Se'm feia una mica difícil de mantenir-me tombat per donar-li la cara, amb l'esperadrap que m'encotillava el diafragma.

Assentí amb el cap.

—Veig que sou un gran xicot. Sou amic de la núvia o del nuvi? —em preguntà tot seguit, expressant-me obertament, però amb delicadesa, la curiositat que sentia feia estona.

—Bé... de fet, no sóc exactament un amic de...

—No em digueu pas que sou amic del nuvi —tallà la dama d'honor de la núvia, des del meu darrera—. Voldria

tenir-lo dos minuts entre les meves mans. Només dos minuts. Ja en tindria prou.

La senyora Silsburn es girà un instant, però completament, per somriure a la meua interlocutora. Tot seguit recuperà la seva posició de cara endavant. De fet, havíem donat aquesta mitja volta gairebé a l'uníson. Tenint en compte que la senyora Silsburn s'havia girat només un segon, s'ha de reconèixer que el somriure que havia dedicat a la dama d'honor era una obra mestra de rapidesa d'expressió. El seu gest havia estat prou viu per a manifestar la seva il·limitada adhesió a la gent jove de tot el món però, sobretot, a aquesta simpàtica i loquaç representant seva, a qui havia estat presentada amb una total negligència, si havia arribat a ser-ho.

—Harpia assedegada de sang —digué, amb una rialleta gutural, una veu d'home.

La senyora Silsburn i jo ens vam tornar a girar. Era el marit de la dama d'honor qui havia parlat. Seia just darrera meu, a l'esquerra de la seva dona. Ell i jo vam canviar aquella mirada insípida, aquella cara de pocs amics que, en aquell pervertit 1942, només un oficial i un civil podien dedicar-se. Era tinent del cos de transmissions, però duia una gorra de pilot de l'Air Corps que resultava molt interessant. N'havia tret l'armadura metàl·lica de l'interior que, usualment, assegurava a qui es cobria d'aquella manera un desitjat aire d'intrepidesa. En aquest cas, però, la gorra no acomplia el seu fi. Aparentment només servia per a fer semblar el meu casquet reglamentari més gran del compte i donar-li l'aire d'un barret de pallasso que algú hagués retirat, equivocadament, d'un incinerador. La cara del tinent era groguenca i agallinada. L'home suava amb increïble profusió: pel front, per sobre el llavi de dalt i, fins i tot, per la punta del nas... Una pastilla de sal li hauria anat de primera.

—Estic casat amb l'harpia més àvida de sang de sis Estats a la rodona —digué, dirigint-se a la senyora Silsburn, amb una altra suau, però pública, rialleta gutural.

Com a automàtica deferència amb el seu grau, vaig estar a punt de riure al mateix temps que ell, amb una rialleta de recluta apocat, una rialleta curta, apagada, absent,

que hauria significat que estava amb ell i amb tots els de dins el cotxe contra ningú.

—Ho dic de debò —féu la dama d'honor—. Només dos minuts... i prou. Ah, si el poguéss agafar amb les meves manetes!

—Sí, però pren-t'ho bé, dona, pren-t'ho bé... —digué el seu marit amb unes reserves d'amor conjugal que semblaven inesgotables—. Pren-t'ho bé. Viuràs més anys.

La senyora Silsburn es tombà novament enrera i afavorí la dama d'honor amb un somris que no tenia res de sant.

—Algú ha vist cap parent seu a la boda? —preguntà suaument, només amb un lleu èmfasi, que podia quedar com a perfectament gentil, sobre el mot «seu».

La resposta de la dama d'honor es deixà sentir com una fiblada metzinosa:

—No. Tots són fora, per la costa de l'oest o algun altre lloc, però m'hauria agradat d'heure'n algun!

La rialleta gutural del seu marit sonà una altra vegada.

—Què hauries fet, en aquest cas? —preguntà, tot fent-me l'ullet i oblidant diferències de grau.

—No ho sé... però segur que hauria fet alguna cosa —digué la dama d'honor. La rialleta gutural de la seva esquerra es féu més audible—. Si n'hagués vingut algun —insistí—, segur que m'hauria sentit! Ja ho crec que m'hauria sentit, dimoni! —Parlava amb aplom creixent, com si cregués que les seves invectives, reforçades per les paraules del seu marit, resultessin a la resta de nosaltres la cosa més justa, més encertada i atractiva del món, per infantil i irrealitzable que fos—. Em fa por el que li hauria dit... Probablement li hauria engegat algun disbarat... I és que, dimoni... Amb franquesa... No puc suportar de veure com s'escapa d'aquesta manera algú que mereixeria amb justícia la pena de mort. Aquestes coses em fan pujar les sangs al cap. —Va suspendre la seva peroració el temps just de rebre el suport que la senyora Silsburn li prestà amb una mirada de fingida simpatia. Ara, la senyora Silsburn i jo, supersociables, ens havíem girat del tot, sobre els nostres seients plegables—. Ho dic de debò —recalcava la dama d'honor—. Hi hauria d'haver un càstig per a qui es fiqués

així en les vides de la gent i ferís els seus sentiments sempre que li vingués de gust.

—En sé ben poca cosa, del nuvi —digué la senyora Silsburn en to discret—. De fet, no l'he vist mai. La primera notícia va ser que Muriel estava promesa, i...

—*Ningú* no l'ha vist mai —esclatà la dama d'honor—. Ni tan sols jo. Vam fer dos assaigs de la cerimònia, i, totes dues vegades, el pobre pare de Muriel va haver d'ocupar el seu lloc. L'excusa era que el seu dimoni d'avió no aconseguia d'enlairar-se. S'esperava que dimarts passat faria un salt fins aquí en algun avió militar, però *nevava*, o alguna cosa per l'estil, a Colorado, Arizona o qui sap on, i no ha arribat fins a la una de la matinada, de la matinada d'avui. Llavors, en una hora tan intempestiva, telefona a Muriel des de Long Island o algun lloc d'allà prop i li diu que es vol trobar amb ella al vestíbul d'un horrible hotel *per parlar*. —La dama d'honor tingué un eloqüent calfred—. I ja sabeu com és Muriel. És prou bona noia per a deixar-se portar per tothom. Això és el que em sap greu. És d'aquesta mena de persones que sempre acaben rebent... De manera que es vesteix, agafa un taxi i té una entrevista amb ell, en un horrible vestíbul d'hotel, que dura fins a tres quarts de cinc del matí. —La dama d'honor deixà anar el ramet de gardènies que engrapava sobre la falda, just el temps de tancar els punys amb força—. Oh, aquestes coses em fan perdre la serenitat!

—Quin hotel? —vaig preguntar a la dama d'honor—. Ho sabeu?

Vaig fer els possibles perquè la meva veu sonés indifereent, com si, posem per cas, el meu pare tingués a veure alguna cosa amb la indústria hotelera, i jo sentís un comprensible i filial interès pels llocs on la gent s'allotjava a Nova York. En realitat, la meva pregunta fou feta sense cap intenció determinada. Pensava en veu alta. Em xocava el fet que el meu germà hagués citat la seva promesa en un vestíbul d'hotel en comptes de fer-ho a l'apartament buit de què disposava. La moralitat justificava plenament aquesta mena d'invitació, però no era un aspecte de la qüestió que em preocupés massa.

—Quin hotel? No ho sé pas —digué la dama d'honor, irritada—. N'hi ha prou que sigui un hotel. —Els seus ulls

em fitaren—. Per què? —preguntà—. Sou potser amic d'ell?

La seva mirada tenia alguna cosa que m'intimidava. Em semblà com si em vingués d'un tumult format per una sola dona, separada, només pel temps i les circumstàncies, de la seva labor de mitja i de l'esplèndida vista de la guillotina. Els tumults, de qualsevol mena, sempre m'han esgarriat.

—Vam créixer junts —vaig respondre.

—Quina sort, la vostra... Com hi ha món!

—Afluixa, noia... —féu el marit.

—Sí, em sap greu —li contestà la dama d'honor, encara que dirigint-se a tots nosaltres—. Ara, que ningú no sap què és passar-se una hora sencera a la cambra d'aquesta pobra noia, veient-la plorar sense descans. No és gens divertit... Són coses que no s'obliden. Havia sentit parlar de xicots que es refreden i coses per l'estil, però mai que s'hagin decidit a l'últim moment. Vull dir fent-ho de manera que posin en un compromís de mort una colla de persones com cal i que trenquin l'ànima d'una pobra criatura com aquesta. Si havia canviat de parer, ¿per què no li escrivia i almenys trencava amb ella com un cavaller, encara que només fos per bondat? Hauria pogut evitar tot aquest enrenou.

—Sí, però pren-t'ho bé, pren-t'ho bé... —li aconsellà el seu marit. Encara repetí la seva rialleta gutural, però ara semblava una mica forçada.

—No puc aprovar-ho jo, això. ¿No podia escriure-li i dir-li el que feia al cas *com un home*, i evitar tota aquesta tragèdia? —Bruscament em mirà a mi—. I vós, per casualitat, no teniu idea d'on podria trobar-se? —em preguntà amb veu metàl·lica—. Essent amics d'infantesa, potser sabeu...

—Només fa dues hores que he arribat a Nova York —vaig dir, nerviós. Ara no em fitava tan sols la padrina de boda sinó també el seu marit i la senyora Silsburn—. Encara no he tingut temps d'acostar-me a cap telèfon.

Recordo que, en aquest moment, vaig tenir un accés de tos. No va ser fingit, però he de reconèixer que vaig fer ben poca cosa per evitar-lo o escurçar-ne la durada.

—Ja us feu vigilar aquesta tos, soldat? —em preguntà

el tinent, quan vaig parar de tossir. Però, abans de poder contestar-li, l'accés es repetí, autèntic del tot, no cal dir-ho. Encara estava girat cap a la dreta, sobre el meu seient plegable, i amb el cos prou abocat cap endavant per tossir amb acceptables condicions d'higiene.

Potser semblarà que no m'explico gaire ordenadament, però voldria intercalar aquí mateix un paràgraf com a contestació a un parell de preguntes que em neguitejaven. Primer de tot, per què continuava assegut allà, dins el cotxe? A part fets incidentals imprevisibles, el cotxe estava destinat a lliurar els seus ocupants a casa dels pares de la núvia. Qualsevol informació, de primera o segona mà, que jo pogués obtenir sobre la desolada i incasada núvia o dels seus trastornats —i, molt possiblement, enfurismats— pares, no compensaria l'estupidesa de la meua presència al seu apartament. Per què, doncs, continuava assegut dins el cotxe? Per què no l'abandonava, per exemple, mentre ens deturàvem davant un llum vermell? I, encara pitjor, ¿per què havia saltat d'antuvi dins el cotxe?

Podria trobar, encara que no gaire clares, una dotzena de respostes suficientment vàlides a aquestes preguntes. Crec, però, que les puc passar per alt i limitar-me a reiterar que érem l'any 1942, que jo tenia vint-i-tres anys, que era un recluta recentment incorporat, recentment aconsellat sobre els avantatges de no separar-se del ramat i que, sobretot, em sentia sol. Pel que es veu, en aquests casos, un saltava dalt dels cotxes plens de gent i s'hi quedava.

Tornant ara a agafar el fil, recordo que, mentre el grup de tres, format per la dama d'honor, el seu marit i la senyora Silsburn, feien convergir alhora les seves mirades damunt meu i contemplaven com tossia, jo em dedicava a observar el vell esquifit del seient del darrera. Encara mirava dret davant el seu nas. Em vaig adonar, quasi agraït, que els seus peus no acabaven de tocar a terra. Semblaven vells i estimats amics dels meus.

—Així, a què se suposa que es dedica, aquest home?

—em digué la dama d'honor, quan vaig haver sortit del meu segon accés de tos.

—Voleu dir Seymour? —vaig preguntar.

Es deduïa clarament, pel to de la seva veu, que en duia alguna de cap, i no gaire bona. Llavors, de sobte, se'm va ocórrer —i no era res més que un pressentiment— que aquella dona podia estar en possessió d'un bon assortiment de fets biogràfics de Seymour; és a dir, els que més podien rebaixar-lo, els dissortadament dramàtics i, al meu entendre, els més fàcils de ser mal interpretats. Per exemple, que Seymour havia estat Billy Black, una «celebritat» nacional de la ràdio, durant sis anys, a la seva infantesa. O, també, que havia estat estudiant de primer any a la Universitat de Columbia, acabats de complir els quinze anys.

—Sí, Seymour —digué la dama d'honor—. Què feia, abans d'entrar a l'exèrcit?

Novament, la mateixa guspira refulgent d'intuïció em digué que aquella xerraire sabia molt més sobre ell que, per alguna raó, no demostrava saber. Semblava, per començar, que sabia molt bé que Seymour havia donat classes d'anglès abans de la seva incorporació... que havia estat professor. «Un professor.» Per un instant, mentre me la mirava, fins vaig tenir la desagradable sensació que sabia que jo era el germà de Seymour. Es tractava, però, d'una suposició sense consistència. Li vaig, doncs, clavar la mirada als ulls i li vaig dir, amb tota la barra:

—Era pedicur.

Després, sobtadament, vaig donar una ullada circular i em vaig quedar mirant per la meva finestrella. Feia alguns minuts que el cotxe era aturat, i m'arribava a les orelles, procedent de Lexington o de la Tercera Avinguda, el so llunyà de tambors marcial.

—És una desfilada! —exclamà la senyora Silsburn. També ella s'havia girat.

Érem als últims carrers vuitanta. Plantat al mig de Madison Avenue, un policia parava tot el trànsit que venia del nord i del sud. Tal com ho dic: el parava; és a dir, sense dirigir-lo cap a l'est o l'oest. Hi havia tres o quatre cotxes i un autobús esperant de poder avançar cap al sud, però la

casualitat volgué que el nostre cotxe fos l'únic vehicle que es dirigia cap a la part alta de la ciutat. A la cantonada immediata i en tot el que podia veure de la Quinta Avinguda, la gent esperava, segons semblava, al llarg de la vorera, en fila de dos o de tres, que un assortiment de tropes, infermeres, *boy-scouts* o el que fos, sortissin del seu punt de congregació, a Lexington o a la Tercera Avinguda, i passessin desfilant.

—Déu meu! Una desfilada! N'esteu segura? —digué la dama d'honor.

Em vaig girar en rodó i, per poc, no ens clavem un cop de cap. Estava abocada endavant, entre l'espai que deixava lliure la senyora Silsburn i jo. La senyora Silsburn també es girà de cap a ella amb expressió seriosa, més aviat compungida.

—Ens hi podem quedar un any, aquí —es queixà la dama d'honor, allargant el coll endavant per mirar a través del parabrisa—. Jo ja hauria de ser allà, ara. He dit a Muriel i a la seva mare que aniria en un dels primers cotxes i que arribaria a casa seva al cap d'uns cinc minuts. Déu meu! No podem fer res?

—També jo hi hauria de ser —digué vivament la senyora Silsburn.

—I pensar que li ho he promès solemnement! L'apartament serà ple de tota mena de desconeguts i d'oncles i ties ximples, i li he dit que muntaria guàrdia amb deu baionetes perquè la deixin tranquil·la, i... —es va interrompre—. Déu meu! Això és horrible!

La senyora Silsburn féu una rialleta nerviosa.

—Em temo que sóc una de les ties ximples —digué.

Es veia ben clar que s'havia ofès. La dama d'honor es tombà cap a ella i s'excusà:

—Ho sento. No anava per vós. —Es recolzà al respatllet del seient—. Només volia dir que el seu apartament és molt petit, i que si tothom s'hi aboca a dotzenes... M'enteneu, oi?

La senyora Silsburn no contestà, i no me la vaig mirar per tal de no veure la cara d'altament ofesa que devia fer després d'escoltar l'observació de la dama d'honor. Recordo, en canvi, que em va impressionar, de manera particular, el to amb què la dama d'honor es disculpà de la seva

petita relliscada sobre «els oncles i les ties ximples». Havia estat una excusa clara, sense vacil·lacions i, millor encara, sense afalacs. Per un moment vaig tenir la sensació que, tot i la seva indignació teatral i la fermesa de caràcter de què feia ostentació, tenia un admirable fons de sinceritat, alguna cosa no del tot menyspreable. (He de confessar, de seguida i honradament, que la meua opinió, en casos semblants, té un valor molt limitat. Sovint, em sento excessivament atret cap a persones que no es desfan en excuses.) El fet és, però, que, just en aquell moment, una petita onada de prejudici contra el nuvi desaparegut passà sobre meu per primera vegada; un pèl de censura a penes perceptible per la seva absència injustificada.

—Potser que comencéssim a moure'ns —digué el marit de la dama d'honor. Era la veu de l'home acostumat a conservar la sang freda sota el foc. Vaig sentir que es desplegava darrera meu i que, tot d'una, el seu cap apareixia en l'espai limitat que quedava entre la senyora Silsburn i jo—. Conductor —digué amb to peremptori, i esperà una resposta. Quan, immediatament, aquesta es deixà sentir, la seva veu esdevingué un xic més dúctil, més democràtica—. Quanta estona creieu que estarem encallats aquí?

El conductor es tombà en rodó.

—Que m'escorcollin —digué, i tornà a posar-se de cara endavant. Estava absorbit pel que passava a la cruïlla.

Un minut abans, un noiet amb un globus mig desinflat havia intentat de travessar la calçada buida i prohibida. Ara acabava de ser capturat, i era menat fins a la vorera pel seu pare, cosa que aconseguí sense altra violència que un parell de patacades entre les pales de l'esquena de la criatura, donades amb la mà mig tancada. Així i tot, el seu acte fou escridassat per la multitud, que ho considerava una crueltat.

—Han vist què li ha fet, aquell home, al nen? —preguntà la senyora Silsburn, dirigint-se a tots en general. Ningú no contestà.

—I si preguntéssim a aquell policia quanta estona hem d'estar aturats aquí? —digué al conductor el marit de la dama d'honor. Aquest encara estava inclinat endavant, evidentment insatisfet de la lacònica contesta a la seva primera pregunta—. Tots tenim un xic de pressa, sabeu? Li

podríeu preguntar si sap quanta estona estarem clavats aquí?

Sense ni girar-se, el conductor arronsà les espatlles amb brusquedat. Va treure, però, el contacte i baixà del cotxe, fent petar darrera seu la pesada porta del sedan. Era un home rabassut, d'aspecte deixat, de cap escabellat, mig uniformat de xofer: un vestit de sarja negra, però res de gorra.

Caminà a poc a poc, amb aire molt independent, per no dir insolent, els pocs passos que el separaven de la cruïlla, on el policia ordenador dirigia les coses. Parlaren tots dos una interminable estona —vaig sentir grunyir la dama d'honor darrera meu—. Després, de cop i volta, els dos homes esclafiren a riure sorollosament, com si, en comptes de sostenir una conversació normal, s'haguessin estat explicant breus acudits picants. Llavors, el nostre conductor, rient encara com un boig, féu adéu amb la mà al policia i tornà —a poc a poc— cap al cotxe. Hi pujà, tancà la porta fent-la petar, va treure un cigarret d'un paquet que tenia a la lleixa de sobre el quadre, se'l posà darrera l'orella, i llavors, només llavors, es tombà per donar-nos el seu informe.

—No ho sap —digué—. Hem d'esperar que hagi passat la desfilada. —Ens féu una mirada col·lectiva com si fos la primera vegada que ens veia—. Després d'això, podrem continuar, O.K. —Es tornà a girar cap endavant, s'agafà el cigarret de darrera l'orella i l'encengué.

Al darrera del cotxe, la dama d'honor deixà sentir un expressiu gemec de queixa i frustració, audible i feble alhora. Llavors es produí el silenci. Per primera vegada, des de feia una bona estona, em vaig tombar a mirar el vell esquifit amb el seu cigar per encendre. L'espera no semblava afectar-lo. La seva norma de conducta per a seure al seient de darrera dels cotxes —cotxes en marxa, cotxes aturats i, fins i tot, deixant-me emportar per la imaginació, cotxes saltant dels ponts i caient als rius— semblava ben establerta. No podia ser més senzilla. Es tractava de seure ben encarcarat, mantenint una separació de mig pam entre el barret de copa i el sostre, de mirar fixament, i ferotgement, endavant, sense desviar la mirada del parabrisa. Si la mort —que no devia ser mai gaire lluny; potser asseguda

a la capota— entrava miraculosament a través del vidre per venir-nos a buscar, només us calia alçar-vos i anar-vos-en amb ella, amb mirada ferotge, sense desencarcarar-vos. I amb la bona i molt probable perspectiva de no haver de deixar el cigar, sobretot tractant-se d'un havà.

—Què farem? Quedar-nos aquí asseguts? —digué la dama d'honor—. Tinc una calor que em moro.

La senyora Silsburn i jo ens vam girar just a temps de veure-la com es mirava el seu marit cara a cara, per primera vegada des que havien pujat al cotxe.

—No et podries enretirar una mica? —li demanà—. Estic tan premsada aquí dins que amb prou feines puc respirar.

El tinent rigué guturalment i, obrint expressivament les mans, contestà:

—Però si estic pràcticament assegut al para-xocs, nena...

Llavors, la dama d'honor dirigí una mirada, mig curiosa, mig desaprovadora, cap al seu altre company de seient, que ocupava molt més espai del que necessitava. Hi havia ben bé cinc centímetres entre el seu maluc dret i la base del recolzador exterior. La dona se n'havia adonat, es veia ben clar, però tot i l'empenta que duia, no es va veure amb cor d'enfrontar-se amb aquell personatge tan petit però d'aspecte tan acoquinador. Es tombà cap al seu marit.

—Em pots allargar els teus cigarrets? —li digué, irritada—. No em veig capaç de treure els meus, premsats com anem.

En dir «premsats» tornà a girar el cap per disparar una breu, significativa, mirada al diminut culpable que li usurpava l'espai que ella creia que li pertanyia de dret. El vell esquifit es mantingué olímpicament inaccessible. Continuà mirant dret davant el seu nas, cap al parabrisa. La senyora Silsburn respongué amb un semblant ple de comprensió i simpatia. El tinent, mentrestant, havia carregat tot el seu pes sobre la seva natja esquerra, la del costat de la finestra, i havia agafat de la butxaca dreta de la seva guerrera d'oficial un paquet de cigarrets i una cartereta de llumins. La seva dona va prendre un cigarret i esperà el foc, el qual no es féu esperar. La senyora Silsburn i jo con-

templàrem com s'encenia el cigarret, encara que es tractava d'una novetat relativa i moderadament encisadora.

—Oh, perdoneu! —digué de sobte el tinent, i oferí el seu paquet a la senyora Silsburn.

—No, gràcies, no fumo —contestà ella ràpidament, més aviat amb recança.

—Soldat? —digué el tinent, allargant-me el paquet, després d'una gairebé imperceptible vacil·lació.

Si he de ser franc, el seu gest em semblà més aviat simpatíic, per la petita victòria de la cortesia corrent sobre l'esperit de casta, però vaig rebutjar el cigarret.

—Em deixeu veure els vostres llumins? —digué la senyora Silsburn, amb una veu extremament tímida, gairebé de nena.

—Aquests? —digué el tinent, i donà, amatent, la seva cartereta de llumins a la senyora Silsburn.

Mentre jo l'observava amb expressió absorta, la senyora Silsburn examinà la cartereta de llumins. A la coberta exterior, en lletres d'or sobre un fons carmesí, hi havia impreses les paraules: «Aquests llumins han estat robats de la casa de Bob i Edie Burwic.»

—Encantador —digué la senyora Silsburn, sacsejant el cap—. Realment encantador.

Jo vaig donar a entendre, per la meua expressió, que segurament no podria llegir la inscripció sense ulleres. Vaig fer una mirada neutra i momentàniament guenya. A la senyora Silsburn semblava que li sabés greu de tornar la cartereta al seu propietari. Quan ho hagué fet, i el tinent se l'hagué desada novament a la butxaca del pit de la guerrerera, ella digué:

—No crec haver vist mai una cosa semblant.

Girada ara quasi del tot sobre el seu seient plegable, mirava amb afecció la butxaca del tinent.

—L'any passat, en vam fer un bon grapat —digué el tinent—. Sembla mentida, però ara mai no ens quedem sense llumins.

La dama d'honor es tombà cap a ell o, més aviat, sobre ell.

—No us penseu pas que ho fem per «això» —aclari. Donà una mirada a la senyora Silsburn, que significava «ja sabeu com són els homes», i prosseguí:— No sé... les vam

fer perquè era una cosa graciosa. Potser no massa refinada, però graciosa, compreneu?

—És encantadora. No crec haver-ne vist mai.

—De fet, no són gens originals. Tothom en té, ara —digué la dama d'honor—. Dec la idea als pares de Muriel. Sempre en tenien per tota la casa. —Donà una forta xuclada al cigarret i, tot parlant, deixà anar el fum en forma de petits núvols sil·làbics—. Quina gent més estupenda! Això és el que em mata de tota aquesta història. Vull dir que això només hauria de passar als bergants i no a les persones de bé. Això és el que no trobo just. —Mirà la senyora Silsburn, esperant una resposta.

La senyora Silsburn va fer un somris desmaiàt, enigmàtic, que no deia res... el mateix somris que hauria fet Mona Lisa asseguda en aquell seient plegable.

—Sempre m'he preguntat... —féu pensarosa. Després, afegí, sense que vingués a tomb—: La mare de Muriel és la germana petita del meu difunt marit, saben?

—Ah! —exclamà la dama d'honor amb interès—. Llavors, deveu saber... —Va estendre un braç esquerre extraordinàriament llarg i féu caure la cendra del seu cigarret al cendrer de la banda de la finestrella del seu marit—. Crec sincerament que és una de les persones més extraordinàries que conec. Vull dir que ha llegit gairebé tot el que s'hagi mai imprès. Ui, si jo hagués llegit només una dècima part del que ella ha llegit i oblidat, seria feliç de debò. Vull dir que és il·lustrada. Ha treballat en un diari, dissenya el seus propis vestits, fa tota la feina de casa seva. Cuinant, fa meravelles... Estic segura que n'hi ha molt poques com ella.

—I aprovava el casament de la seva filla? —va interrompre la senyora Silsburn—. Vull que compregueu per què us ho pregunto. He estat a Detroit setmanes i setmanes. La meva cunyada va morir de cop, i jo he hagut de...

—És una dona massa com cal per a parlar amb ningú d'aquestes coses —féu la dama d'honor, tot sacsejant el cap—. És massa discreta, sabeu? —Reflexionà—. De fet, aquest matí ha estat la primera vegada que l'he sentida expressar-se obertament sobre la qüestió. I només perquè estava tan trastornada de veure l'estat de la pobra Muriel.